

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення захисту прав дітей та оптимізації строків накладення стягнень за булінг (цькування)»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Булінг у світі — це глобальна соціальна та психологічна проблема, яка полягає у систематичному цькуванні, залякуванні та агресивному переслідуванні людини з боку одного або групи осіб. З розвитком цифрових технологій це явище вийшло далеко за межі шкільних дворів і набуло нових масштабів.

Це явище є досить поширеним не лише в Україні, а й в усьому світі. За даними соціологічних досліджень, із проявами булінгу в Україні стикаються 8 із 10 дітей. При чому, частина опитаних дітей зізналася, що потерпають від знущань не лише з боку школярів, а зазнають утисків й з боку вчителів.

Булінг (цькування) — це систематичне, навмисне агресивне цькування, залякування та психологічне або фізичне насильство, спрямоване на одну людину з боку іншої особи або групи. Основна відмінність від звичайного конфлікту — це дисбаланс сил (жерті тяжко себе захистити) та регулярність дій

Необхідність прийняття цього законопроєкту зумовлена потребою усунення суттєвих правових прогалин у сфері захисту прав дитини від насильства, жорстокого поводження та цькування. На сьогодні в українському законодавстві існують дві критичні проблеми:

Сплив строків притягнення за булінг (стаття 173-4 КУпАП). Згідно з чинною статтею 38 КУпАП, адміністративне стягнення у справах, які розглядаються судами, може бути накладено не пізніше як через три місяці з дня вчинення правопорушення. Справи про булінг щодо учасників освітнього процесу є специфічними: вони потребують тривалого збору доказів, проведення психолого-педагогічних експертиз, опитування неповнолітніх у присутності батьків або психологів. Часто суди не вкладаються у тримісячний строк (особливо з урахуванням канікулярного періоду), через що провадження закриваються за спливом строків, а кривдники уникають відповідальності.

Правовий вакуум щодо насильства над дітьми поза школою та домом. Чинне законодавство передбачає відповідальність за домашнє насильство (стаття 173-2) та за булінг у закладах освіти (стаття 173-4). Проте, якщо дитина стає жертвою жорстокого поводження, психологічного тиску чи економічного обмеження з боку тренера у приватній секції, керівника гуртка, сусідів або сторонніх осіб у публічному просторі, і ці дії не мають ознак кримінального правопорушення, притягнути винних до відповідальності за спеціальною статтею неможливо.

Законопроєкт покликаний запровадити дієвий механізм захисту дитини

в будь-якому середовищі та гарантувати невідворотність покарання за булінг.

2. Мета та завдання прийняття законопроєкту

Метою проєкту Закону є підвищення рівня захисту дітей від будь-яких форм насильства та жорстокого поводження, а також забезпечення реального покарання за вчинення булінгу (цькування) шляхом збільшення строків накладення адміністративного стягнення. Криміналізація (у вимірі адміністративного права) дій, що пов'язані із вчиненням насильства та жорстокого поводження з дітьми, які не підпадають під визначення домашнього насильства або булінгу.

3. Загальна характеристика й основні положення законопроєкту

Пропонується внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Так в статті 38 — передбачити, що стягнення за булінг (стаття 173-4) може бути накладено протягом одного року з дня вчинення правопорушення. Це корелює зі строками, що вже встановлені для інших суспільно небезпечних проступків (наприклад, пов'язаних з корупцією або порушенням правил безпеки).

Доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення новою статтею 173-9 — «Вчинення насильства та жорстокого поводження щодо дитини». Стаття передбачає штрафи та громадські роботи за перше правопорушення, а також виправні роботи або адміністративний арешт до 15 діб за повторні чи групові дії.

До статей 221 та 255 — віднести розгляд справ за новою статтею 173-9 до компетенції районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів, а право складання протоколів — до повноважень органів Національної поліції.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

Регулювання правовідносин у даній сфері здійснюється Конституцією України, Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Закон не потребує внесення змін до інших законів України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроєкту не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроєкту

Прийняття даного проєкту дозволить оптимізувати судову практику та мінімізувати кількість закритих справ про булінг через затягування процесів чи об'єктивну тривалість експертиз. Ліквідувати «сіру зону» в законодавстві, забезпечивши дитині правовий захист від жорстокості з боку будь-яких третіх осіб поза межами школи чи родини. Створити превентивний ефект у суспільстві, продемонструвавши, що будь-яке насильство над дитиною потягне за собою невідворотну і сувору відповідальність.

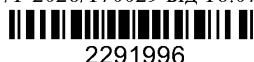
Народний депутат України

Валерій ГНАТЕНКО

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Гнатенко Валерій Сергійович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000D60C3100E409DC00
Дійсний до: 28.11.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
260д9/1-2026/170029 від 16.07.2026

2291996